

WEWNĄTRZSZKOLNY
SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO
w V Liceum Ogólnokształcącym
z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Adama Asnyka
ul. Ofiar Oświęcimia 14, 71-537 Szczecin

Materiał został opracowany na podstawie:

1. Bugaj M., Fleischer R., Fajkowska-Wesołek A., Frąckowiak M., Godzimirska-Dybek M., Jednoralska J., Kaszuba K., Klimka-Kołytko M., *Przykładowy program doradztwa zawodowego*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2017.
2. Fajkowska-Wesołek A., Fleischer R., Jednoralska J., *Wzorcowe rozwiązania organizacyjne funkcjonowania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego (WSDZ) dla liceum ogólnokształcącego*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2017.
3. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego*.
4. Statut V Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Adama Asnyka w Szczecinie.

I. Podstawy prawne:

Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym w przedszkolach, szkołach i placówkach regulują m. in. Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, w której zapisano, że system oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia oraz Ustawa Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r., wymieniając zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego oraz zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej jako jedne z podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły.

Szczegółowe regulacje wprowadzają rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, m.in. w sprawie doradztwa zawodowego, w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół oraz w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

II. Założenia ogólne programu:

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę liceum ogólnokształcącego, systemowej koncepcji doradztwa zawodowego, rozumianego jako uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów w procesie świadomego oraz samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Zgodnie z modułową strukturą programu w każdej klasie są realizowane cele ze wszystkich czterech obszarów wskazanych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego: Poznawanie własnych zasobów; Świat zawodów i rynek pracy; Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Treści są sukcesywnie pogłębiane / poszerzane w kolejnych latach kształcenia.

Przewidziane w programie działania związane z doradztwem zawodowym są powiązane z treściami kształcenia na poziomie liceum ogólnokształcącego, co umożliwi uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i karierą zawodową.

III. Cel ogólny doradztwa zawodowego:

Celem działań w zakresie doradztwa zawodowego w liceum ogólnokształcącym jest wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

IV. Treści programowe oraz cele szczegółowe - osiągnięcia uczniów:

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych, które wyznaczają treści programowe doradztwa zawodowego:

1. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

Cele szczegółowe programu¹

1. Obszar: POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW

Uczeń:

- 1.1. sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);
- 1.2. określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
- 1.3. określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.4. rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.5. analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6. określa własny system wartości, w tym wartości związane z pracą i etyką zawodową.

2. Obszar: ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY

Uczeń:

- 2.1. analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskiwania w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- 2.2. analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- 2.3. porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;
- 2.4. konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
- 2.5. określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej;
- 2.6. sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego

- 2.7. przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- 2.8. charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
- 2.9. charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Obszar: RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Uczeń:

- 3.1. korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, poza formalnego i nieformalnego;
- 3.2. określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;
- 3.3. analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;
- 3.4. wskazuje możliwości kontynuowania nauki.

4. Obszar: PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH

Uczeń:

- 4.1. ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 4.2. sporządza indywidualny plan działania - planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;
- 4.3. dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

V. Warunki i sposoby realizacji programu

Realizacja celów odbywa się poprzez:

- 1) podczas grupowych zajęć związanych z doradztwem zawodowym, które są prowadzone przez doradcę zawodowego w wymiarze wynikającym z ramowych planów nauczania;
- 2) realizację tematyki związanej z doradztwem zawodowym podczas lekcji przedmiotowych z zakresu kształcenia ogólnego oraz lekcji wychowawczych;
- 3) wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniem na obowiązkowych i pozalekcyjnych zajęciach edukacyjnych;
- 4) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej realizowanych w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
- 5) indywidualne porady i konsultacje udzielane przez: wychowawców, nauczycieli, pedagoga, doradcę zawodowego;
- 6) organizację spotkań z przedstawicielami wyższych uczelni, szkół policealnych, przedstawicielami Powiatowego Urzędu Pracy i Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz zakładów pracy;
- 7) tablice informacyjne;
- 8) materiały informacyjne dostępne w czytelni (Kącik Doradztwa Zawodowego);

- 9) indywidualne poradnictwo zawodowe z doradcą zawodowym, pedagogiem szkolnym (także z wykorzystaniem platformy Teams);
- 10) udział uczniów, rodziców i nauczycieli w targach i giełdach pracy;
- 11) udział rodziców i nauczycieli w szkoleniach z zakresu doradztwa zawodowego;
- 12) publikowanie na stronie internetowej szkoły broszur informacyjnych i innych materiałów z zakresu doradztwa zawodowego;
- 13) zajęć wolontariatu;
- 14) współpracy z Absolwentami VLO

Adresaci wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego

Adresatami programu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego są:

- uczniowie,
- rodzice,
- nauczyciele.

Obejmuje on indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami, ma charakter planowanych działań.

Realizatorzy programu

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego realizowany jest przez:

- 1) wychowawców klas (zajęcia związane z przygotowaniem młodzieży do podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych oraz planowania kariery zawodowej w ramach godzin wychowawczych oraz rozmów indywidualnych, realizując plan wychowawczy klasy);
- 2) pedagoga szkolnego (zajęcia grupowe i indywidualne rozmowy);
- 3) nauczycieli – bibliotekarzy, uczniowie mają możliwość korzystania z zasobów dotyczących doradztwa zawodowego znajdujących się w bibliotece, czytelni;
- 4) nauczycieli – opiekunów kół zainteresowań, prowadzących zajęcia rozwijające zainteresowania i pasje uczniów;
- 5) opiekunów samorządu szkolnego, zapewniając warunki organizacyjne dla samorządowej działalności młodzieży, udzielając pomocy w realizacji zadań samorządu;
- 6) opiekuna Szkolnego Klubu Wolontariusza;
- 7) dyrekcję szkoły wspierającą kontakty pomiędzy uczestnikami procesu doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- 8) wszystkich nauczycieli w ramach poszczególnych przedmiotów, realizując podstawę programową liceum ogólnokształcącego i program nauczania;
- 9) przedstawicieli podmiotów, z którymi współpracuje szkoła przy realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

VI. Podmioty, z którymi współpracuje szkoła przy realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego

Podmioty, z którymi współpracuje szkoła przy realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego z uwzględnieniem potrzeb uczniów i rodziców oraz lokalnych i regionalnych działań związanych z doradztwem zawodowym:

1. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 3 w Szczecinie.
2. Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie.
3. Zachodniopomorskie Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie.
4. Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP w Szczecinie.
5. Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie.
6. Ośrodek Doksztalania i Doskonalenia Zawodowego ZCEMiP.
7. Uczelnie wyższe: Pomorski Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Szczeciński, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Politechnika Morska w Szczecinie, WSB i inne uczelnie (w zależności od potrzeb).
8. Pracodawcy (w zależności od potrzeb).
9. Udział w Targach Edukacyjnych: „Vocatum”, „Salon Maturzystów”, itp.

VII. Tematyka działań

Zgodnie ze strukturą programu w każdej klasie będą realizowane przewidziane w programie działania powiązane z treściami kształcenia, co umożliwi uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i karierą zawodową.

Tematyka związana z doradztwem zawodowym realizowana przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów					
Lp.	Przedmiot	Proponowana tematyka	Klasy	Kto realizuje	Termin realizacji
1.	Język polski	- styl urzędowy; pisanie listu motywacyjnego i CV, - komunikacja środowiskowa i zawodowa,	uczniowie wszystkich klas	nauczyciel języka polskiego	w trakcie nauczania przedmiotu
2.	Język angielski / język niemiecki realioznawstwo /jam	- wyrażanie zamierzeń i planów dalszego kształcenia i wyboru zawodu, - opis zaplanowanych czynności, - poszukiwanie pracy, - rozumienie treści ogłoszeń o pracę, - sporządzenie życiorysu i podania o pracę/listu motywacyjnego, - poznanie popularnych zawodów i związanych z nimi czynności, - poznanie warunków pracy i zatrudnienia, - poznanie słownictwa związanego ze światem zawodów i zatrudnieniem,	uczniowie wszystkich klas, w których nauczany jest przedmiot	nauczyciel języka angielskiego, niemieckiego, realioznawstwa	w trakcie nauczania przedmiotu
3.	Informatyka	- wykorzystanie nowoczesnych technik informacyjnych do tworzenia wizji dalszego kształcenia i przyszłego zawodu, - przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, - tworzenie bazy danych, - wyszukiwanie w sieci informacji dotyczących pracy i edukacji, - korzystanie z usług internetowych,	uczniowie wszystkich klas, w których nauczany jest przedmiot	nauczyciel przedmiotu informatyka	w trakcie nauczania przedmiotu

4.	Podstawy przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> - człowiek jako istota przedsiębiorcza (dokonywanie samooceny, motywów aktywności zawodowej człowieka, wyznaczenie celów i zadań, organizacja pracy, etc.), - przedsiębiorstwo w gospodarce rynkowej (podejmowanie działalności gospodarczej, etc.), - człowiek w gospodarce rynkowej (rynek pracy i bezrobocie, prawo pracy, poszukiwanie pracy, dokumentacja związana z poszukiwaniem pracy i podejmowaniem pracy, rozmowa kwalifikacyjna), 	uczniowie wszystkich klas, w których nauczany jest przedmiot	nauczyciel przedmiotu podstawy przedsiębiorczości	w trakcie nauczania przedmiotu
5.	Wiedza o społeczeństwie	<ul style="list-style-type: none"> - osiągnięcie motywacji i zdolności do indywidualnej i zbiorowej aktywności społecznej, - poznanie wybranych zagadnień prawa i polskiego systemu prawnego (obowiązki pracodawcy, pracownika, itp.), - wypełnianie druków urzędowych, sporządzanie pism (np. CV, list motywacyjny), - administracja publiczna, - samorząd terytorialny, - struktura społeczeństwa, - prawa człowieka, - komunikacja interpersonalna, 	uczniowie wszystkich klas, w których nauczany jest przedmiot	nauczyciel przedmiotu wiedza o społeczeństwie	w trakcie nauczania przedmiotu
6.	Historia	<ul style="list-style-type: none"> - migracje ludności związane z poszukiwaniem pracy, - „ginące” zawody, 	uczniowie wszystkich klas, w których nauczany jest przedmiot	nauczyciel historii	w trakcie nauczania przedmiotu
7.	Geografia	<ul style="list-style-type: none"> - miasta i obszary uprzemysłowione na świecie, - regiony zagrożone bezrobociem, - ośrodki edukacyjne w Polsce i na świecie, 	uczniowie wszystkich klas, w których nauczany jest przedmiot	nauczyciel geografii	w trakcie nauczania przedmiotu
8.	Biologia	<ul style="list-style-type: none"> - znaczenie zdrowego stylu życia dla kondycji człowieka w sferze fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej, - przyczyny stresu i sposoby radzenia sobie ze stresem, - zawody medyczne, 	uczniowie wszystkich klas, w których nauczany jest przedmiot	nauczyciel biologii	w trakcie nauczania przedmiotu
9.	Wychowanie do życia w rodzinie /wdż/	<ul style="list-style-type: none"> - komunikacja interpersonalna, - zachowania asertywne, - tolerancja dla odmienności seksualnych, religijnych, etnicznych i kulturowych, 	uczniowie wszystkich klas, w których nauczany jest przedmiot	nauczyciele prowadzący zajęcia w ramach wdż	w trakcie nauczania przedmiotu
Lp.	Inne formy zajęć	Tematyka/zagadnienia	Klasy	Kto realizuje	Termin realizacji
1.	Wyjścia z uczniami na wyższe uczelnie (wykłady, targi: edukacyjne, pracy), do zakładów pracy	Przybliżenie ofert kształcenia na uczelniach wyższych i szkołach policealnych.	wszyscy uczniowie	wychowawcy, nauczyciele przedmiotów zawodowych, pedagodzy	cały rok szkolny
2.	Udział w Szczecińskim Salonie Maturzystów PERSPEKTYWY	Udział w spotkaniach z ekspertami OKE Poznań. Zapoznanie się z ofertą kształcenia uczelni wyższych.	klasy drugie i trzecie	wychowawcy klas, koordynator ds. doradztwa edukacyjno - zawodowego	19-20 wrzesień
3.	Spotkania z przedstawicielami uczelni	Zapoznanie z ofertą kształcenia w uczelniach wyższych.	klasy drugie i trzecie	pedagog, doradca zawodowy	II semestr
4.	Koła zainteresowań	Rozwijanie pasji i zainteresowań oraz uzdolnień uczniów.	wszyscy chętni uczniowie	opiekunowie kół zainteresowań	cały rok szkolny
5.	Działalność samorządu klasowego i szkolnego.	Rozwijanie umiejętności społecznych i zadaniowych uczniów.	wszyscy uczniowie	opiekunowie samorządu	cały rok szkolny
6.	Działalność uczniów w ramach wolontariatu.	Rozwijanie umiejętności społecznych i zadaniowych uczniów.	wszyscy uczniowie	opiekun SKW	cały rok szkolny

7.	Udział w Zachodniopomorskim Festiwalu Nauki	Wyjścia z uczniami na wykłady i inne zajęcia edukacyjne organizowane przez uczelnie wyższe Szczecina.	wszyscy chętni uczniowie	wychowawcy klas	wrzesień
8.	Spotkania z pracodawcami	Poznanie specyfiki pracy w poszczególnych zakładach pracy. Poznanie oferty na lokalnym rynku pracy. Poznanie warunków pracy w regionie	wszyscy chętni uczniowie	wychowawcy klas, nauczyciele podstaw przedsiębiorczości	w razie potrzeby
9.	Rozmowy doradcze	Reorientacja zawodowa w przypadkach niewłaściwych wyborów. Wskazywanie możliwości uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w systemie oświatowym i poza oświatowym. Pomoc wyborze lub w zmianie szkoły/zawodu.	zainteresowani uczniowie	pedagog, doradca zawodowy	w razie potrzeby
10.	Zajęcia edukacyjne z doradcą zawodowym z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 3 w Szczecinie oraz doradcą szkolnym	Poznanie własnych predyspozycji zawodowych i planowanie ścieżki edukacyjno – zawodowej.	uczniowie klas trzecich	doradca zawodowy z PP-P nr 3 w Szczecinie; za terminarz wizyty odpowiedzialny pedagog	cały rok szkolny
11.	Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego realizowane podczas lekcji wychowawczych.	1. Poznaj samego siebie (zainteresowania, uzdolnienia, pasje, mocne strony). 2. Komunikacja interpersonalna, autoprezentacja. 3. Zasady rekrutacji do szkół. 4. Moje życie w moich rękach – podejmowanie decyzji edukacyjno - zawodowych. 5. Mój profil kształcenia – mój zawód 6. Wybór zawodu, świadomy czy przypadkowy? 7. Wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych. 8. Moje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno – zawodowej. 9. Prawidłowa komunikacji interpersonalna; asertywność savoir – vivre. 10. Korzyści wynikające z uczenie się przez całe życie w rozwoju zawodowym i osobistym. 11. Mój system wartości, w tym wartości związane z pracą i etyką zawodową. 12. Instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno – zawodowej, w tym instytucje rynku pracy. 13. Źródła informacji dotyczące dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego.	uczniowie (zgodnie z planem wychowawczym klasy)	wychowawcy klas, doradca zawodowy	cały rok szkolny
12.	Zajęcia edukacyjne z doradztwa zawodowego	Wypełnianie dokumentów aplikacyjnych związanych z podejmowaniem pracy i procedurą zatrudnienia zgodnie z wymaganiami pracodawców. Sposoby poszukiwania pracy. Informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy.	klasy kończące szkołę	nauczyciele podstaw przedsiębiorczości we współpracy z pedagogiem	cały rok szkolny
13.	Spotkania z Absolwentami i Przyjaciółmi VLO	Rozwijanie pasji i zainteresowań oraz uzdolnień uczniów.	wszyscy chętni uczniowie	Wychowawca, nauczyciel przedmiotu	cały rok szkolny

VIII. Metody

Nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy i inni specjaliści realizujący program wewnątrzszkolnego doradztwa zawodowego wykorzystują następujące metody pracy z uczniem:

- podające: pogadanka, opowiadanie, wykład, opis, informacja;
- problemowe: wykład problemowy, metody aktywizujące;
- programowane: z użyciem komputera;
- eksponujące: pokaz, film, ekspozycja;
- praktyczne: ćwiczenia, projekty, giełdy szkół, konkursy, warsztaty,
- poradnictwo zawodowe grupowe i indywidualne.

Metody, formy i tematyka działań prowadzonych z rodzicami uczniów:

1. Jak pomóc dziecku w planowaniu kariery edukacyjno – zawodowej? – spotkanie z doradcą zawodowym.
2. Przedstawienie aktualnej oferty edukacyjnej dla absolwentów szkoły – szkoły policealne, uczelnie wyższe. Zapoznanie rodziców z zasadami i terminami rekrutacji na uczelnie wyższe – działania informacyjne (klasy 3 LO – realizator: wychowawcy klas).
3. Indywidualne porady i konsultacje dla rodziców (pedagog, wychowawcy klas, nauczyciele).

IX. Weryfikacja efektów zajęć:

Działania związane z doradztwem zawodowym mają wspierać uczniów w wyborach zawodu i kierunku kształcenia, dlatego proces weryfikacji efektów zajęć będzie bazował na autorefleksji i samoocenie uczestników. Weryfikacja efektów zajęć nastąpi poprzez:

- zadawanie pytań uczniom na zakończeniu zajęć, celem których jest wzbudzenie w nich autorefleksji odnośnie przydatności przyswajanych treści i nabytych umiejętności w procesie planowania kariery edukacyjno-zawodowej;
- analizę wymiernych dowodów pracy uczniów gromadzonych w formie osobistego portfolio;
- analizę opracowanego przez zainteresowanego ucznia indywidualnego planu działania (IPD), w którym dla wybranego celu edukacyjno-zawodowego wskazał i uzasadnił działania niezbędne do jego osiągnięcia.

Taki sposób weryfikacji uświadomi uczniom potrzebę rozpoznawania własnych zainteresowań i predyspozycji do wykonywania określonych zawodów. Umożliwi prawidłowy wybór kierunku dalszego kształcenia. Pomoże także zidentyfikować, wyselekcjonować i uporządkować informacje przydatne w rozwoju edukacyjno-zawodowym z uwzględnieniem całościowego doradztwa kariery. Wskaże możliwości praktycznego wykorzystania zdobytej wiedzy umiejętności i kompetencji.

X. Obudowa dydaktyczna programu:

Ośrodek Rozwoju Edukacji rekomenduje korzystanie z zasobów wyszczególnionych w tabeli poniżej.

NAZWA ZASOBU	OPIS
OBSZAR: POZNANIE WŁASNYCH ZASOBÓW	
Młodzieżowy Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych - MŁOKOZZ	Opis: narzędzie służące do diagnozy i autodiagnozy zainteresowań zawodowych uczniów ze wszystkich grup wiekowych. Narzędzie odpowiadać ma na potrzeby doradców i uczniów, szczególnie tych, którzy kończą pewien etap edukacji i stoją przed wyborem dalszej drogi kształcenia lub pracy. Źródło dostępu: www.scholaris.pl/zasob/104019 .
Kwestionariusz Skali Zdolności Specjalnych w wersji dla liceum (SZS-LO) Edyta Charzyńska, Ewa Wysocka, 2015	Skala Zdolności Specjalnych (SZS) przeznaczona jest do pomiaru zmiennych (cech) ważnych w działalności zawodowej oraz podczas planowania ścieżki kariery edukacyjnej i zawodowej młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej (licealnej). W rodzimej literaturze przedmiotu nie znaleziono narzędzia typu papier-ołówek, opartego na samoopisie, które mogłoby być wykorzystywane w badaniach masowych i służyłoby wstępnej orientacji w zasobach i potencjałach predestynujących do wykonywania określonych zawodów. Istniejące narzędzia, służące do badania inteligencji wielorakiej, choć powszechnie dostępne, nie spełniają podstawowych standardów psychometrycznych. Większość z nich ma charakter testów, które można uznać za „psychozabawę”, a żadne ze znanych autorkom narzędzi nie posiada norm ¹ . Oznacza to, że ich wartość

	<p>diagnostyczna jest znikoma, stąd czynione na ich podstawie rozpoznanie zasobów i deficytów w zakresie zdolności specjalnych nosi znamiona artefaktów.</p> <p>Źródło dostępu: ORE</p>
<p>Kwestionariusz Osobowości i Myślenia Twórczego (KOMT) – wersja dla liceum, Edyta Charzyńska, Ewa Wysocka, 2015</p>	<p>Kwestionariusz Osobowości i Myślenia Twórczego (KOMT) przeznaczony jest do pomiaru zmiennych (cech) ważnych w działaniu twórczym i warunkujących postawy wobec działalności twórczej młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej (licealnej). W dostępnej literaturze przedmiotu nie znaleziono narzędzia typu papier – ołówek, opartego na samoopisie, które mogłoby być wykorzystywane w badaniach masowych i służyło wstępnej orientacji w zasobach i potencjałach predestynujących do wykonywania określonych zawodów, wymagających myślenia twórczego i przyjętych cech osobowości twórczej.</p> <p>Źródło dostępu: ORE</p>
<p>Kwestionariusz uzdolnień szczegółowych według koncepcji H. Gardnera</p>	<p>Źródło: <i>H. Gardner, Inteligencje wielorakie. Nowe horyzonty w teorii i praktyce, Warszawa</i></p>
<p>WKP - Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji Zawodowych</p>	<p>Standaryzowane narzędzie diagnostyczne wskazujące obszary zainteresowań uczniów ze wskazaniem preferencji zawodowych spełniających uzyskane przez ucznia wyniki.</p>
<p>APIS-Z, RAVEN-STANDARD, CFT20</p>	<p>Testy inteligencji ukazujące predyspozycje poznawcze.</p>
OBSZAR: ŚWIAT ZAWODÓW	
<p>Strona internetowa Publicznych Służb Zatrudnienia</p>	<p>Opis: na stronie udostępnione są statystyki i analizy dotyczące rynku pracy, publikacje na temat rynku pracy, instytucji rynku pracy i świadczonych przez nie usług oraz ich efektywności, Rejestr Instytucji Szkoleniowych, Rejestr Agencji Zatrudnienia, Klasyfikacja zawodów i specjalności wraz z ich opisami, baza standardów kwalifikacji i kompetencji zawodowych, Centralna Baza Ofert Pracy, kalendarz targów, giełd i szkoleń, baza adresowa urzędów pracy.</p> <p>Źródło: www.psz.praca.gov.pl.</p>
<p>Strona Centrum Informacyjno-Konsultacyjnego Służb Zatrudnienia - Zielona Linia</p>	<p>Opis: na tej stronie można skorzystać z następujących usług: Autopozzukiwacz (ogłoszeń o pracy, ofert szkoleń, pracowników, informacji z regionów), Fabryka CV (z opcjami stworzenia, ulepszenia oraz przetłumaczenia własnego CV) oraz pozyskać informacje nt. rynku pracy, poszukiwania pracy, rozwoju umiejętności osobistych, kariery zawodowej itp.</p> <p>Źródło dostępu: www.zielonalinia.gov.pl.</p>
<p>Biblioteka zasobów Krajowej Ramy Kwalifikacji</p>	<p>Opis: biblioteka udostępniona jest na stronie Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie.</p> <p>W bibliotece zgromadzono zestaw publikacji dla osób zainteresowanych Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji. Publikacje pozwalają zapoznać się z językiem efektów uczenia się i z głównym narzędziem systemu - Polską Ramą Kwalifikacji. Wyjaśniają, jak opisywać kwalifikacje i jak krok po kroku włączać je do systemu. Są również podstawowym źródłem informacji dla podmiotów starających się o uprawnienia instytucji certyfikującej czy podmiotu zewnętrznego zapewniania jakości.</p> <p>Źródło dostępu: www.kwalifikacje.edu.pl/pl/publikacje.</p>
<p>Strona Głównego Urzędu Statystycznego</p>	<p>Opis: na stronie udostępniono publikacje, bazy danych, statystyki międzynarodowe, krajowe i regionalne opisujące rynek pracy.</p> <p>Źródło dostępu: www.stat.gov.pl.</p>
<p>Platforma programowa Ochotniczych Hufców Pracy</p>	<p>Opis: na stronach serwisu znajdują się informacje o edukacji, zawodach i rynku pracy. Umieszczone są również filmy i informacje multimedialne o najbardziej popularnych zawodach. Źródło dostępu: www.ohp.pl.</p>

OBSZAR: RYNEK EDUKACJI I UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Portal WybierzStudia.nauka.gov. pl	Opis: portal opiera się na oficjalnych danych o szkolnictwie wyższym, bazie danych z informacjami o jednostkach naukowych w Polsce, ocenie kierunków studiów dokonywanej przez Polską Komisję Akredytacyjną - instytucję oceniającą poziom kształcenia oraz działalność jednostek naukowych, ocenie działalności naukowej dokonywanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych - instytucję oceniającą jakość działalności naukowej oraz badawczej jednostek naukowych, a także na informacjach przesłanych przez same uczelnie.
--	---

**OBSZAR: PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU
I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH**

IPD – Indywidualny Plan Działania	Opis: narzędzie służy do tworzenia indywidualnych planów kariery edukacyjno-zawodowej. EIPD to system dedykowany specjalistom rynku pracy działającym w jednostkach Ochotniczych Hufców Pracy (doradcom zawodowym, liderom klubów pracy i pośrednikom pracy). Źródło dostępu: www.eipd.pl .
--------------------------------------	---

XI. Ewaluacja programu:

Proponowane techniki wewnętrznej ewaluacji programu realizacji doradztwa zawodowego przedstawiają się następująco: analiza SWOT, analiza dokumentacji - tematyka zajęć, analiza wytworów pracy uczniów, ankieta skierowana do uczniów, rodziców, nauczycieli.

Efektom ewaluacji jest doskonalenie programu służące dostosowaniu go do potrzeb i możliwości uczniów, rodziców i nauczycieli zaangażowanych w doradztwo zawodowe oraz potrzeb szkoły, a także lokalnego rynku pracy.

Realizacja tematyki z zakresu doradztwa zawodowego dokumentowana jest wpisem tematu do dziennika zajęć lekcyjnych i/lub dziennika pracy szkolnego doradcy zawodowego.

Po zrealizowaniu planu/zadań doradca zawodowy i nauczyciele sporządzają sprawozdanie z realizacji programu Wewnętrznszkolnego Sytemu Doradztwa Zawodowego za każdy semestr danego roku szkolnego. Sprawozdanie jest przekazane do pedagoga / koordynatora wewnętrznszkolnego sytemu doradztwa zawodowego drogą elektroniczną, wg opracowanego wzoru (zał. 1), w celu sporządzenia sprawozdania zbiorczego.

Załącznik nr 1.

Sprawozdanie z realizacji proszę przesłać dziennikiem elektronicznym wyznaczonej przez dyrektora osobie.

Imię i nazwisko nauczyciela/nauczany przedmiot

Lp.	Zrealizowana tematyka zajęć	Klasa	Termin realizacji	Kto realizował

Opracowanie: Maryla Raban, Aneta Wojak